

4

Anonymus

Zsidó kereskedők karavánja Esztergomnál

A XI. század második fele

apud: Cidkija ben Avraham ha-Rofe, *Shibbolei ha-leqet*: “Shabbat”, no. 60

Ú j a b b k i a d á s o k :

Kohn Sámuel, *A zsidók története Magyarországon a legrégebb időktől a mohácsi vészig* (Budapest: Athenaeum, 1884), pp. 359–367; pp. 405–408 (héber szöveg a kéziratok alapján és magyar fordítás)

Shlomo J. Spitzer & Komoróczy Géza, *Héber kútforrások Magyarország és a magyarsági zsidóság történetéhez a kezdetektől 1686-ig* (Hungaria Judaica, 16) (Budapest: MTA Judaisztikai Kutatócsoport – Osiris Kiadó, 2003), pp. 116–119, no. 8 (héber szöveg és magyar fordítás)

(...) Ez az az ügy, amelyben Kalonimusz úr¹ és Sabbetaj úr, a kántor (*haszán*) – emléke legyen áldott² – döntést hozott Hágár országában (*be-erec* HGR), a rajnoszburgói (RYYNVŠ/ŠBVRGV)³ Avraham urat, Hijja úr fiát és testvérét, Jaakov urat illetően. Ezek megrakott szekerekkel jöttek Ruszija (RVSY’H) felől, béresekkkel, akik nem zsidók voltak (*einám jehudim*),⁴ és zsidó társaikkal, (és) szombat (elő)estéjén,⁵ még napvilágnál (értek oda) a községhez (*káhál*).⁶ Ott maradtak a Dunaj (DVN’Y) folyó túloldalán, mintegy mérföldnyi (*mil*) távolságban, mert az egyik szekerek kereke eltörött, és ott kellett maradniuk, amíg meg nem javították. És amikor megérkeztek a községbe (*káhál*), a község péntek este⁷ éppen akkor jött ki a gyülekezet házából (*beit ha-keneset*).⁸ A község pedig nem köszöntötte őket, és nem engedte, hogy reggel bemenjenek a gyülekezet házába, nehogy – könnyebb esetek alapján (*kal va-homer*)⁹ – mondván, hogy ez és ez így cselekedett, mások a szombat megszegésére még nagyobb vétket is megengedjenek maguknak.¹⁰ És a szombat (utáni) első (napon)¹¹ elmentek a gyülekezet házába, hogy ítéletet hozzanak felőlük. Büntetésül böjtöt szabtak ki rájuk, 7 hétre, 50 napra egyfolytában, kivéve a szombatokat és a hónap első napjait (*ros hodes*),¹² amíg az

---

¹ Var.: “rabbink (rabb^cinu), Kalonimosz”.

² A formula, amelyet héberül rövidítéssel szokás írni, az elhunytakat illeti. Esetenként egy vagy két szóval kibővítve is használják.

³ Regensburg.

⁴ Ruszija: Oroszország. Földrajzi értelemben a név ekkor Halics / Gácsország.

⁵ Var.: “gojok (voltak)”.

⁶ Ti. a szent község határaihoz.

⁷ Szó szerint: “szombat (sabbát) estéjén”.

⁸ Imaház / zsinagóga.

⁹ Kal va-homer: rabbinikus hermeneutikai elv, az analógiás magyarázat elve alapján, következtetés a könnyebb esetről a nehezebbre (a minori ad maius), illetve fordítva

¹⁰ Szó szerint: “még nagyobb rést üssenek a kerítésen”, ti, amely kerítés a hagyományt körülveszi és védi.

¹¹ Értsd: vasárnap.

¹² Ros hodes: újhold, a hónap első napja a zsidó rituális naptárban.

50 nap el nem telik böjtben és botütésekkel.¹³ (...) Továbbá arra ítélték őket, hogy vagyonukból fizessenek a jótékonyági pénztárba váltságdíjat (*pidjon*) a lelkük(ért). És ezenfelül arra ítélték őket, hogy böjtöljenek az év 12 hónapjában, minden hónapban 3 napot, hétfőn, csütörtökön és (a következő) hétfőn,¹⁴ ez összesen 36 nap. (...) Egyébként ha – Isten ne adja – szándékosan cselekedtek volna így, még szigorúbban jártak volna el, a rájuk rótt (büntetéshez) hozzátéve azt is, hogy 30 napig ne borotválkozzanak, és legyenek átok alatt, mert az amorák¹⁵ szerint az ilyen átok tartama 30 nap.¹⁶

---

¹³ Böjtben és botütésekkel: a tényleges büntetés – böjt – metaforikus kifejezése.

¹⁴ Hétfő és csütörtök a szertartási Tóra-olvasás napjai; szombat azonban, amely szintén az, ünnep. A szigorú vallási hagyományban ez a két nap a kegyes böjt napjai, a “bahab”-böjt (ב, a második nap, hétfő; ה, az ötödik nap, csütörtök).

¹⁵ A Talmud tudósainak időben második csoportja.

¹⁶ bT Moéd kátán, 16a. – A szigorú büntetés időtartama folyamatosan 30 nap.